

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 21 października 2025 r.

Pozycja 94

POSTANOWIENIE z dnia 23 września 2025 r. Sygn. akt SK 25/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Jakub Stelina – przewodniczący
Krystyna Pawłowicz
Bartłomiej Sochański
Wojciech Sych
Bogdan Święczkowski – sprawozdawca,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 23 września 2025 r., skargi konstytucyjnej M.J. o zbadanie zgodności:

art. 77 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52) z:

- art. 10 ust. 2 Konstytucji,
- art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji,
- art. 45 ust. 1 Konstytucji,
- art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji,
- art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 Konstytucji,
- art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

umorzyć postępowanie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. W skardze konstytucyjnej z 25 marca 2021 r. M.J. (dalej: skarżący) wniósł o zbadanie zgodności art. 77 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52; dalej: p.u.s.p.) z:

- art. 10 ust. 2 Konstytucji,
- art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji,
- art. 45 ust. 1 Konstytucji,
- art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji,
- art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 Konstytucji,
- art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

2. Skarga została wniesiona na tle następującego stanu faktycznego i prawnego.

Po tym, jak pełnomocnik wyznaczony z urzędu odmówił sporządzenia skargi konstytucyjnej w sprawie skarżącego, skarżący wniósł pozew do Sądu Rejonowego z żądaniem zasądzenia od pozwanego, tj. byłego pełnomocnika wyznaczonego z urzędu, odszkodowania, ewentualnie zadośćuczynienia, za sporządzenie opinii o braku podstaw do sporządzenia skargi konstytucyjnej. Sąd Rejonowy oddalił pozew. Od tego wyroku skarżący wniósł apelację do Sądu Okręgowego, która została oddalona.

W składzie sądu rozstrzygającego ostatecznie o prawach i wolnościach skarżącego zasiadał sędzia sądu rejonowego delegowany do orzekania w sądzie wyższej instancji, podczas gdy, w ocenie skarżącego, sędzia delegowany z sądu niższego rzędu nie posiada nominacji Prezydenta RP do orzekania w sądzie wyższego rzędu, a zatem nie ma stosownych kwalifikacji. Zgodnie z Konstytucją, jedyny organ mający kompetencję do powoływania sędziów do orzekania w danym sądzie to Prezydent RP. Tego uprawnienia nie można cedować w drodze ustawy na jakikolwiek inny organ władzy publicznej. Zdaniem skarżącego, uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do delegowania sędziego stanowi obejście i naruszenie konstytucyjnej prerogatywy Prezydenta RP związanej z powoływaniem sędziów (przewidzianej w art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji). Nasuwają się zatem wątpliwości, czy skład sądu, w którym zasiada osoba delegowana do pełnienia obowiązków sędziego, jest sądem w rozumieniu Konstytucji.

Skarżący upatruje naruszenia swojego prawa do sądu, szczególnie prawa do rozpoznania sprawy przez sąd właściwy wynikający z art. 45 ust. 1 Konstytucji, w tym, że kwestionowany przepis umożliwia sędziom sądu niższej instancji orzekanie w sądzie wyższej instancji, czyli dopuszcza, by wymiar sprawiedliwości sprawowali sędziowie delegowani przez Ministra Sprawiedliwości w trybie art. 77 § 1 p.u.s.p. do sądu wyższej instancji. Niezgodne z prawem do bezstronnego i niezawisłego sądu w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji jest „sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez osoby powołane do tej funkcji przez organy inne niż wymienione w Konstytucji jako wyłącznie uprawnione do nominowania Sądów” (skarga, s. 6).

Zdaniem skarżącego, kwestionowana regulacja narusza także art. 10 ust. 2 Konstytucji, gdyż zgodnie z tym przepisem, wymiar sprawiedliwości sprawują sądy powołane przez Prezydenta RP, a nie osoby pełniące obowiązki sędziego powołane przez organ, który nie jest wskazany w Konstytucji. Skarżący tak samo argumentował naruszenie przez kwestionowaną regulację art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 Konstytucji.

Uzasadniając zarzut naruszenia art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji, skarżący zwrócił uwagę, że wskazanie przez Ministra Sprawiedliwości miejsca i obszaru właściwości sędziego nie ma umocowania w Konstytucji i narusza uprawnienia Prezydenta RP, gdyż zastępuje je czasowo delegacją ministerialną. To z kolei łamie zasadę demokratycznego państwa prawnego, gdyż stanowi przekroczenie uprawnień ministra sprawiedliwości oraz naruszenie wyłącznych uprawnień Prezydenta RP.

3. W piśmie z 29 czerwca 2021 r. Rzecznik Praw Obywatelskich (dalej: RPO) zgłosił udział w postępowaniu, wnosząc o uznanie, że:

1) art. 77 § 1 p.u.s.p. jest niezgodny z art. 10 ust. 2, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 oraz art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji,

2) w pozostałym zakresie postępowanie podlega umorzeniu.

W piśmie z 25 sierpnia 2021 r., RPO przedstawił pisemne uzasadnienie swojego stanowiska. Podkreślił, że kwestionowana regulacja narusza zasadę niezawisłości sędziowskiej. Przywołał także orzecznictwo trybunałów międzynarodowych, z którego wynika, że uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do delegowania sędziów do sądów wyższych instancji na czas nieokreślony i do odwołania sędziego z delegacji w każdym czasie w sposób dyskrecjo-

nalny, może naruszać wymóg niezawisłości sądownictwa krajowego. RPO zwrócił uwagę, że wspomniana delegacja powinna odbywać się w oparciu o przejrzyste kryteria i powinna być należycie uzasadniona.

Zdaniem RPO, przywołany w skardze konstytucyjnej wzorzec kontroli w postaci art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji jest nieprawidłowy. Z uzasadnienia skargi wynika, że w przedmiotowej sprawie prawo do sądu zostało naruszone w związku z naruszeniem zasady podziału władz przez to, że Ministrowi Sprawiedliwości przyznano uprawnienie do delegowania sędziów, a to naruszenie jest pochodną naruszenia art. 10 ust. 2 Konstytucji. RPO zauważył także, że uzasadnienie dla naruszenia art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji pokrywa się z uzasadnieniem dla naruszenia art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 Konstytucji. Zatem w tym zakresie postępowanie powinno zostać umorzone ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

4. W piśmie z 25 sierpnia 2021 r. Prokurator Generalny (dalej: PG) wniósł o umorzenie postępowania w zakresie badania zgodności art. 77 § 1 pkt 1 p.u.s.p. z art. 45 ust. 1 Konstytucji na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) ze względu na zbędność wydania orzeczenia i w pozostałym zakresie o umorzenie postępowania ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

PG zauważył, że argumentacja przedstawiona w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej oraz w piśmie procesowym wskazuje, iż zarzut niekonstytucyjności skierowany wobec art. 77 § 1 p.u.s.p. dotyczy wyłącznie dopuszczalności udziału w składzie orzekającym sędziego delegowanego do sądu wyższej instancji, gdy podmiotem dokonującym delegacji jest Minister Sprawiedliwości. Prowadzi to do wniosku, że przedmiotem zaskarżenia w ramach niniejszej skargi może być wyłącznie art. 77 § 1 pkt 1 p.u.s.p. Zatem w zakresie badania zgodności z Konstytucją art. 77 § 1 pkt 2-4 p.u.s.p. postępowanie podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK ze względu na niedopuszczalność wydania orzeczenia.

Ponadto, PG zwrócił uwagę, że wśród wskazanych przez skarżącego wzorców to art. 45 ust. 1 Konstytucji wyraża określone prawo skarżącego, który w uzasadnieniu skargi argumentował, iż naruszone zostało jego prawo do rozpoznania sprawy przez właściwy sąd oraz że elementem prawa do sądu jest prawo do odpowiedniego ukształtowania ustroju i pozycji organów rozpoznających sprawę.

W odniesieniu do pozostałych wzorców kontroli, Prokurator zaznaczył, że art. 10 ust. 2, art. 2 oraz art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji nie statuują praw i wolności obywatela – wyrażają one zasady ogólne lub ustrojowe, a zatem nie mogą być samodzielnymi wzorcami w sprawie zainicjowanej skargą konstytucyjną. Mogą one stanowić wzorce pomocnicze dla art. 45 ust. 1 Konstytucji jedynie, gdyby skarżący wykazał, że odnoszą się one do naruszenia również tych wzorców, podczas gdy treść skargi konstytucyjnej nie zawiera takiej argumentacji.

W niniejszej sprawie jedynie art. 45 ust. 1 Konstytucji stanowi adekwatny wzorzec kontroli. PG przypomniał jednak, że kwestionowana regulacja stanowiła już przedmiot kontroli zgodności z Konstytucją (zob. wyrok TK z 15 stycznia 2009 r., sygn. K 45/07, OTK ZU nr 1/A/2009, poz. 3), a Trybunał uznał, że regulacja ta nie narusza konstytucyjnego prawa do sądu. Wobec tego postępowanie w zakresie kontroli zgodności z tym wzorcem podlega umorzeniu ze względu na zbędność wydania orzeczenia.

5. W piśmie z 30 września 2022 r. Sejm wniósł o umorzenie postępowania ze względu na niedopuszczalność i zbędność wydania wyroku.

W odniesieniu do wzorców kontroli, jakimi są art. 2 (przywołany w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji), art. 10 ust. 2 (w różnych konfiguracjach) oraz art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji (w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji), Sejm zaznaczył, że przepisy określające za-

sady ustrojowe, regulujące kwestie dotyczące struktury i organizacji aparatu państwowego, nie są właściwym wzorcem kontroli w trybie skargi konstytucyjnej, a zatem postępowanie w przedmiocie oceny zgodności zaskarżonego przepisu ze wspomnianymi wzorcami kontroli podlega umorzeniu ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

W odniesieniu do wzorca kontroli, jakim jest art. 45 ust. 1 Konstytucji, Sejm zauważył, że przepis ten stanowi adekwatny wzorzec kontroli w postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną. Jednakże z dokumentacji dołączonej do skargi konstytucyjnej nie wynika, czy sędzia sądu rejonowego został delegowany do orzekania w sądzie okręgowym na podstawie art. 77 § 1 pkt 1 p.u.s.p. (podmiotem delegującym jest Minister Sprawiedliwości), czy art. 77 § 9 p.u.s.p. (podmiotem delegującym jest prezes sądu apelacyjnego). Jeżeli sędzia został delegowany w innym trybie niż na podstawie art. 77 § 1 pkt 1 p.u.s.p., to postępowanie powinno zostać umorzone ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku, gdyż kwestionowany przepis nie stanowiłby w takim wypadku podstawy orzekania o prawach i wolnościach skarżącego.

Ponadto, Sejm zwrócił uwagę, że art. 77 § 1 pkt 1 p.u.s.p. stanowił już przedmiot oceny Trybunału Konstytucyjnego co do zgodności z art. 45 ust. 1 Konstytucji (zob. wyrok o sygn. K 45/07), a skarżący nie zawarł nowych dowodów czy argumentów uzasadniających ponowne postępowanie przed Trybunałem. Zatem, w opinii Sejmu, postępowanie w przedmiocie oceny zgodności art. 77 § 1 pkt 1 p.u.s.p. z art. 45 ust. 1 Konstytucji w zakresie, w jakim stanowi podstawę dla Ministra Sprawiedliwości do czasowego delegowania sędziego – za jego zgodą i w szczególnie uzasadnionych wypadkach – do pełnienia obowiązków orzeczniczych w sądzie wyższego rzędu, powinno podlegać umorzeniu ze względu na zbędność wydania wyroku, w wyniku zaistnienia ujemnej przesłanki procedowania *ne bis in idem*.

II

Trybunał Konstytucyjny zauważył, co następuje:

1. Przedmiotem kontroli jest art. 77 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52; dalej: p.u.s.p.), który miał następujące brzmienie:

„§ 1. Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków sędziego lub czynności administracyjnych:

- 1) w innym sądzie równorzędnym lub niższym, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach także w sądzie wyższym, mając na względzie racjonalne wykorzystanie kadr sędziowskich powszechnego oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów,
- 2) w Ministerstwie Sprawiedliwości lub innej jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości albo przez niego nadzorowanej,
 - 2a) w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 2b) w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych – na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych,
- 3) w Sądzie Najwyższym – na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego albo Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej w odniesieniu do sędziów delegowanych do tej izby,
- 4) w sądzie administracyjnym – na wniosek Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego – na czas określony, nie dłuższy niż 2 lata, albo na czas nieokreślony”.

W aktualnym stanie prawnym, art. 77 § 1 p.u.s.p. brzmi następująco:

„§ 1. Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków sędziego lub czynności administracyjnych:

- 1) w innym sądzie równorzędnym lub niższym, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach – także w sądzie wyższym,
- 2) w Ministerstwie Sprawiedliwości lub innej jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości albo przez niego nadzorowanej,
- 2a) w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2b) w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych – na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych,
- 2c) w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów do obsługi Państwowej Komisji do spraw badania wpływów rosyjskich na bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007-2022 – na wniosek Prezesa Rady Ministrów,
- 3) w Sądzie Najwyższym – na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego,
- 4) w sądzie administracyjnym – na wniosek Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego – na czas określony, nie dłuższy niż 2 lata, albo na czas nieokreślony”.

Zreferowana wyżej nowelizacja art. 77 § 1 p.u.s.p., w ocenie Trybunału, nie stanowi przesłanki do umorzenia postępowania prowadzonego w niniejszej sprawie w oparciu o art. 59 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK lub ustawa o organizacji TK), albowiem w jej wyniku nie doszło do utraty mocy przez przepis ustawy, na podstawie którego sąd wydał ostateczne rozstrzygnięcie w sprawie skarżącego. Zmiana brzmienia art. 77 § 1 p.u.s.p. nie miała w tym zakresie relewantnego znaczenia, gdyż skarżący zakwestionował w wywiedzionej skardze samą dopuszczalność upoważnienia w ustawie Ministra Sprawiedliwości do delegowania sędziów, za ich zgodą, do wykonywania obowiązków sędziego w innych sądach niż wskazane w prezydenckim akcie powołania. Ponadto, Trybunał nie umarza postępowania z przyczyny, o której mowa w art. 59 ust. 1 pkt 4 u.o.t.p.TK, jeżeli wydanie orzeczenia w postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw (art. 59 ust. 3 u.o.t.p.TK).

1.1. Jako wzorce kontroli wskazano następujące przepisy:

- 1) art. 10 ust. 2 Konstytucji,
- 2) art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji,
- 3) art. 45 ust. 1 Konstytucji,
- 4) art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji,
- 5) art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 Konstytucji,
- 6) art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

Art. 10 ust. 2 Konstytucji stanowi, że „[w]ładzę ustawodawczą sprawują Sejm i Senat, władzę wykonawczą Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów, a władzę sądową sądy i trybunały”. Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji, „[k]ażdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd”. Art. 2 Konstytucji stanowi, że „Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej”. Zgodnie z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji, powoływanie sędziów przez Prezydenta RP nie wymaga dla swojej ważności kontrasygnaty Prezesa Rady Ministrów.

1.2. Problem konstytucyjny w niniejszej skardze polega na tym, że kwestionowany przepis umożliwia sędziom sądu niższej instancji orzekanie w sądzie wyższej instancji, czyli dopuszcza, by wymiar sprawiedliwości sprawowali sędziowie delegowani przez Ministra Sprawiedliwości w trybie art. 77 § 1 p.u.s.p. do sądu wyższej instancji, co z kolei, zdaniem skarżącego, prowadzi do naruszenia jego prawa do sądu, szczególnie prawa do rozpoznania sprawy przez sąd właściwy, wynikający z art. 45 ust. 1 Konstytucji. Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez osoby powołane do tej funkcji przez organy inne niż wymienione

w Konstytucji jako wyłącznie uprawnione do nominowania sędziów ingeruje w prawo skarżącego do bezstronnego i niezawisłego sądu w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji.

2. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji, „[k]ażdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji”. W powołanym przepisie ustawy zasadniczej ustrojodawca wprowadził wymóg istnienia bezpośredniego związku między treścią wskazanych w skardze konstytucyjnej norm a naruszeniem przysługujących skarżącemu konstytucyjnych wolności lub praw.

Trybunał przypominał, że zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 1-3 u.o.t.p.TK, skarga konstytucyjna powinna zawierać: określenie kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją (pkt 1); wskazanie, które konstytucyjne wolności lub prawo skarżącego, i w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone (pkt 2); uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego ze wskazanymi konstytucyjnymi wolnościami lub prawami skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie (pkt 3). Należy podkreślić, że prawidłowe wykonanie przez skarżącego obowiązku przedstawienia, jakie konstytucyjne prawa lub wolności (i w jaki sposób) zostały naruszone przez przepisy stanowiące przedmiot wnoszonej skargi konstytucyjnej, polegać musi nie tylko na wskazaniu (numerycznym) postanowień Konstytucji i zasad z nich wyprowadzanych, z którymi – zdaniem skarżącego – niezgodne są kwestionowane przepisy, lecz także na przedstawieniu treści prawa lub wolności wywodzonych z tych postanowień, a naruszonych przez normodawcę. Powinna temu towarzyszyć stosowna argumentacja prawna, uprawdopodobniająca stawiane zarzuty. Z powyższego obowiązku nie może zwolnić skarżącego, działający *ex officio*, Trybunał Konstytucyjny. W konsekwencji poprzestanie przez skarżącego na lakonicznym uzasadnieniu zarzutu albo na całkowitym nieuzasadnieniu sformułowanych zarzutów stanowi niewykonanie dyspozycji ustawowej, co skutkuje umorzeniem postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK. Niedopuszczalne jest bowiem samodzielne precyzowanie przez Trybunał, a tym bardziej uzasadnianie, jedynie ogólnikowo sformułowanych zarzutów niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów (zob. wyrok TK z 28 czerwca 2018 r., sygn. SK 4/17, OTK ZU A/2018, poz. 43 i powołane tam orzecznictwo).

Podstawy umorzenia postępowania prowadzonego przed Trybunałem ustawodawca uregulował w art. 59 ust. 1 u.o.t.p.TK. Zgodnie ze wskazanym przepisem, Trybunał na posiedzeniu niejawnym wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania: 1) na skutek cofnięcia wniosku, pytania prawnego albo skargi konstytucyjnej; 2) jeżeli wydanie orzeczenia jest niedopuszczalne; 3) jeżeli wydanie orzeczenia jest zbędne; 4) jeżeli akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał, a także 5) w przypadku zakończenia kadencji Sejmu i Senatu, w niezakończonych sprawach wszczętych na podstawie wniosku grupy posłów albo grupy senatorów, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, konieczność badania, czy nie zachodzi któraś z ujemnych przesłanek procesowych, pociągająca za sobą obligatoryjne umorzenie postępowania, istnieje na każdym etapie postępowania (por. postanowienia z: 21 października 2003 r., sygn. SK 41/02, OTK ZU nr 8/A/2003, poz. 89; 6 lipca 2004 r., sygn. SK 47/03, OTK ZU nr 7/A/2004, poz. 74; 21 marca 2006 r., sygn. SK 58/05, OTK ZU nr 3/A/2006, poz. 35 i cytowane tam orzecznictwo). Powyższe oznacza, że wydane w sprawie postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej biegu nie wyklucza wydania postanowienia

o umorzeniu postępowania na dalszym etapie sprawy. Uwzględniając przedstawione wywoły, Trybunał był zobowiązany – również na obecnym etapie postępowania – zbadać, czy nie zachodzą ujemne przesłanki rozpoznania niniejszej skargi. Przekazanie skargi konstytucyjnej po zakończeniu jej wstępnej kontroli do rozpoznania przez odpowiedni skład Trybunału nie przesądza bowiem ostatecznie o dopuszczalności jej merytorycznego rozpatrzenia (zob. postanowienie z 3 grudnia 2020 r., sygn. SK 27/17, OTK ZU A/2020, poz. 68).

Powyższe okoliczności Trybunał uwzględnił, dokonując analizy skargi konstytucyjnej w niniejszej sprawie.

3. W pierwszej kolejności należy zauważyć, że skarżący jako przedmiot kontroli przywołał art. 77 § 1 p.u.s.p., jednakże z uzasadnienia skargi wynika, że zarzut skarżącego skierowany jest wobec art. 77 § 1 pkt 1 p.u.s.p., który dotyczy dopuszczalności udziału w składzie orzekającym sędziego delegowanego do sądu wyższej instancji przez Ministra Sprawiedliwości. Pozostałe elementy tego przepisu nie były podstawą prawną orzeczeń, które ukształtowały sytuację skarżącego, a zatem przedmiotem zaskarżenia w niniejszej skardze może być jedynie art. 77 § 1 pkt 1 p.u.s.p., a postępowanie w zakresie pozostałej części przedmiotu kontroli, tj. art. 77 § 1 pkt 2-4 p.u.s.p., podlega umorzeniu ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK.

4. Następnie Trybunał rozważył, czy przywołane przez skarżącego przepisy konstytucyjne mogą stanowić wzorzec kontroli w niniejszej skardze.

Należy podkreślić, że skarga konstytucyjna jest środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Podstawę skargi konstytucyjnej mogą stanowić przepisy konstytucyjne poddające pod ochronę wolności i prawa człowieka i obywatela, a także inne normy konstytucyjne poddające pod ochronę interesy jednostki i innych podmiotów prywatnych. Podstawy skargi konstytucyjnej nie mogą natomiast stanowić normy konstytucyjne regulujące zagadnienia struktury i organizacji aparatu państwowego. Art. 10 ust. 2 Konstytucji wyraża zasadę ustrojową i nie stanowi źródła konstytucyjnych praw podmiotowych – nie może zatem stanowić podstawy skargi konstytucyjnej (zob. m.in. wyrok TK z 25 lutego 2002 r., sygn. SK 29/01, OTK ZU nr 1/A/2002, poz. 5).

W odniesieniu do art. 2 Konstytucji przywołanego jako jeden z wzorców kontroli, Trybunał przypomniał, że norma ta może stanowić podstawę oceny zakwestionowanych w skardze przepisów, jeżeli towarzyszy innemu wzorcowi kontroli. Odwołanie się do zasady demokratycznego państwa prawnego może uzupełnić i wzmocnić argumentację dotyczącą naruszenia konstytucyjnych praw lub wolności statuowanych w innych przepisach (zob. wyrok z 6 lutego 2002 r., sygn. SK 11/01, OTK ZU nr 1/A/2002, poz. 2). Ponadto, w interpretacji przepisów zawartych w rozdziale II Konstytucji mogą być pomocne klauzule generalne, takie jak klauzula demokratycznego państwa prawnego, ale nie one będą stanowić samoistną podstawę skargi konstytucyjnej. Podstawy takiej należy szukać w konkretnych postanowieniach Konstytucji statuujących określone prawo lub wolność. Art. 2 Konstytucji oraz inne przepisy wyrażające zasady ogólne mogą natomiast nadal stanowić podstawę do wywodzenia – niewyrażonych w Konstytucji *explicite* – zasad działania organów władzy publicznej. Zasady te nie mają jednak charakteru samoistnych praw lub wolności konstytucyjnych o charakterze podmiotowym (zob. wyroki z: 23 listopada 1998 r., sygn. SK 7/98, OTK ZU nr 7/1998, poz. 114; 10 lipca 2000 r., sygn. SK 21/99, OTK ZU nr 5/2000, poz. 144; oraz postanowienie z 18 września 2001 r., sygn. Ts 71/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 239).

Mimo to Trybunał nie wyklucza, że w pewnych wypadkach art. 2 Konstytucji może stanowić podstawę skargi konstytucyjnej, choć możliwość tę należy traktować jako wyjątkową i subsydiarną. Po pierwsze, jeżeli skarżący wskaże wywiedzione z art. 2 Konstytucji prawa lub wolności, które wyraźnie nie zostały wysłowione w treści innych przepisów konstytucyjnych, to ten przepis będzie pełnił funkcję samodzielnego wzorca kontroli konstytucyjności

prawa (zob. m.in. wyrok z 12 grudnia 2001 r., sygn. SK 26/01, OTK ZU nr 8/2001, poz. 258). Po drugie, jeżeli skarżący odwoła się do jednej z zasad wyrażonych w art. 2 Konstytucji dla uzupełnienia lub wzmocnienia argumentacji dotyczącej naruszenia praw i wolności statutowanych w innym przepisie konstytucyjnym, to art. 2 Konstytucji pełnić będzie funkcję pomocniczego wzorca kontroli występującego w powiązaniu z innym przepisem konstytucyjnym (zob. wyroki z: 6 lutego 2002 r., sygn. SK 11/01; 10 lipca 2007 r., sygn. SK 50/06, OTK ZU nr 7/A/2007, poz. 75).

Jednak w sytuacji, gdy Konstytucja zawiera konkretny przepis statuujący dane prawo czy wolność obywatelską, podstawę kontroli konstytucyjnej powinny stanowić przede wszystkim szczegółowe przepisy konstytucyjne. Z tego względu Trybunał uznał, że nie ma potrzeby powoływania art. 2 Konstytucji jako podstawy kontroli w rozpoznawanej sprawie, gdyż prawo, które zostało naruszone wynika z innych przepisów przywołanych jako wzorce kontroli (zob. m.in. wyrok z 10 lipca 2000 r., sygn. SK 12/99, OTK ZU nr 5/2000, poz. 143).

Odnosnie do zarzutu niezgodności kwestionowanej regulacji z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji, Trybunał ponownie zwrócił uwagę, że wzorcami kontroli zainicjowanej w trybie skargi konstytucyjnej mogą być tylko te przepisy Konstytucji, które stanowią źródło praw, wolności i obowiązków jednostki. Powołany przez skarżącego związkowo przepis Konstytucji ma charakter kompetencyjny, a zatem nie może stanowić adekwatnego wzorca kontroli, ponieważ nie wynika z niego żadne prawo ani obowiązek skarżącego (por. postanowienie z 23 stycznia 2008 r., sygn. SK 65/06, OTK ZU nr 1/A/2008, poz. 11).

Z uwagi na powyższe postępowanie w zakresie badania zgodności przedmiotu kontroli z art. 2, art. 10 ust. 2 oraz art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

5. Spośród przywołanych wzorców kontroli jedynie art. 45 ust. 1 Konstytucji stanowi właściwy wzorzec w skardze konstytucyjnej. Trybunał zwrócił jednak uwagę, że instytucja delegacji sędziego, w kontekście zachowania prawa do rozpoznania sprawy przez sąd właściwy, była już przedmiotem kontroli konstytucyjności. W wyroku pełnego składu z 15 stycznia 2009 r., sygn. K 45/07 (OTK ZU nr 1/A/2009, poz. 3), Trybunał orzekł w punkcie 7 sentencji, że art. 77 § 1 pkt 1, 3 i 4 oraz § 2, 2a, 3 i 3a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, ze zm.) jest zgodny z art. 10 ust. 1, art. 45 ust. 1 i art. 173 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 180 ust. 2 Konstytucji.

Trybunał raz jeszcze przypomniał, że art. 59 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p.TK nakazują mu umorzyć postępowanie, jeżeli wydanie wyroku jest niedopuszczalne lub zbędne. Jeszcze przed wejściem w życie ustawy o organizacji TK Trybunał wyjaśnił, że zbędność lub niedopuszczalność orzekania zachodzi między innymi wówczas, gdy kwestionowana norma była już przedmiotem kontroli w innej sprawie co do jej zgodności z Konstytucją. Gdy w sprawie zachodzi tożsamość podmiotowa i przedmiotowa, ziszcza się ujemna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*) powodująca niedopuszczalność wydania orzeczenia. Gdy zaś w sprawie zachodzi tylko tożsamość przedmiotowa, ziszcza się przesłanka *ne bis in idem*, prowadząca do uznania orzekania za zbędne. Zasada *ne bis in idem* wyraża tym samym zbędność orzekania w sprawie, jeżeli występuje w niej identyczność zaskarżonych przepisów, wzorca konstytucyjnego oraz postawionych zarzutów, jak w sprawie, w której Trybunał już wcześniej orzekał (zob. postanowienia z: 3 listopada 2015 r., sygn. SK 64/13, OTK ZU nr 10/A/2015, poz. 169; 15 grudnia 2020 r., sygn. SK 80/19, OTK ZU A/2020, poz. 72).

Trybunał orzekający w obecnym składzie uznał, że chociaż między niniejszą sprawą i sprawą o sygn. K 45/07 nie zachodzi tożsamość podmiotowa, to zachodzi między nimi tożsamość przedmiotowa. Stanowi to podstawę umorzenia postępowania ze względu na zbędność wydania wyroku z uwagi na negatywną przesłankę *ne bis in idem*.

W wyroku o sygn. K 45/07 Trybunał orzekł m.in., że art. 77 § 1 pkt 1 p.u.s.p. jest zgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji, wyjaśniając jednocześnie powody, z uwagi na które uznał, iż pozostawienie Ministrowi Sprawiedliwości kompetencji do delegowania sędziego sądu, za zgodą tego sędziego, do wykonywania obowiązków sędziego w innym sądzie nie narusza standardów wynikających z konstytucyjnego prawa do sądu.

Uzupełniając Trybunał zwraca uwagę, że tożsame stanowisko w sprawie tego samego skarżącego zaprezentowano w postanowieniu z 11 marca 2021 r. o sygn. SK 60/20 (OTK ZU A/2021, poz. 15). Przedmiotem kontroli w tej skardze konstytucyjnej był także art. 77 § 1 pkt 1 p.u.s.p. o tym samym brzmieniu, a jako wzorce kontroli konstytucyjności zaskarżonego przepisu powołane zostały również art. 2, art. 10 ust. 2, art. 45 ust. 1 oraz art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji, oznaczone w *petitum* skargi konstytucyjnej, w różnych konfiguracjach, jako wzorce samodzielne albo związkowe. Postępowanie zainicjowane wspomnianą skargą zostało umorzone przez Trybunał ze względu na zasadę *ne bis in idem*, gdyż norma upoważniająca kwestionowana w ramach skargi o sygn. SK 60/20 była przedmiotem oceny Trybunału w wyroku o sygn. K 45/07. W postanowieniu o sygn. SK 60/20 Trybunał zauważył, że „[z]arówno więc treść zaskarżonej normy, jak i istota zarzutu oraz wzorzec kontroli są tożsame w obu sprawach. Zmiana brzmienia art. 77 § 1 pkt 1 p.u.s.p. nie miała w tym zakresie relewantnego znaczenia. Przepis w brzmieniu zakwestionowanym w sprawie o sygn. K 45/07 stanowił, że «Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków sędziego lub czynności administracyjnych (...) w innym sądzie (...) – na czas określony, nie dłuższy niż dwa lata, albo na czas nieokreślony». Po wejściu w życie art. 1 pkt 50 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 203, poz. 1192), art. 77 § 1 pkt 1 p.u.s.p. przewiduje, że: «Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków sędziego lub czynności administracyjnych (...) w innym sądzie równorzędnym lub niższym, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach także w sądzie wyższym, mając na względzie racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów (...) – na czas określony, nie dłuższy niż 2 lata, albo na czas nieokreślony». Na skutek zmiany stanu normatywnego zakres swobody decyzyjnej został formalnie zawężony przez dodanie określonych kryteriów, od których ustawodawca uzależnia delegowanie sędziego, za jego zgodą, do sądu wyższego. Jednakże to nie tych nowych elementów regulacji dotyczyły wątpliwości skarżącego przedstawione w skardze rozpoznawanej w niniejszym postępowaniu. Skarżący zakwestionował bowiem samą dopuszczalność upoważnienia w ustawie Ministra Sprawiedliwości do delegowania sędziów, za ich zgodą, do wykonywania obowiązków sędziego w innych sądach niż wskazane w prezydenckim akcie powołania. Tak ujęta norma upoważniająca była przedmiotem oceny Trybunału w wyroku o sygn. K 45/07”.

Analogiczne stanowisko co do kwestii ponownej oceny zgodności art. 77 § 1 pkt 1 p.u.s.p. (w zaskarżonym zakresie) z art. 45 ust. 1 Konstytucji należało przyjąć w niniejszej sprawie. Skarżący nie przedstawił bowiem żadnych nowych argumentów, które mogłyby świadczyć o niekonstytucyjności art. 77 § 1 pkt 1 p.u.s.p., a które nie zostały rozpatrzone przez Trybunał w wyroku o sygn. K 45/07.

Z tych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.